

ብዛዕባ ሀፕታይትስ ቢ ከምኡው ሲ

ሀፕታይትስ እንታይ እዩ፤

ሀፕታይትስ ወይ ወይቦ እንብሎ ሕማም ነድሪ ጸላም ከብዲ እዩ። ብዙሓት ዓይነት ቫይረሳት ነድሪ ጸላም ከብዲ ከዕዕቡ ይኸእሉ እዮም። እቶም ኣገደስቲ ከኣ፡ ሀፕታይትስ ቢ ከምኡው ሲ ዝብሃሉ ዓይነት ቫይረሳት ወይቦ እዮም። እዚ ክልቲኡ ቫይረሳት ከቢድ ረኽሲ ኸፈጥርን ድሕሪ እተወሰነ ዓመታት ከኣ ኣብ ጸላም ከብዲ ከቢድ ጉድኣት ከሰዕብን ይኸእል እዩ። ገሊጻም ሰባት እቲ ቫይረስ ኣብ ሰብነቶም ናብ ሕማም ከይማዕበለ ሰብነቶም ባዕሉ የጥፍኦ እዩ።

ሀፕታይትስ ቢ ብኸመይ ይመሓላለፍ፤

ልዑል መጠን ሕሙማት ሀፕታይትስ ቢ ኣብ ዘለወን ሃገራት፡ እቲ ቫይረስ ኣብ ግዜ ጥንሲ፡ ሕርሲ ወይ እውን ኣብ ናይ መጀመርታ ዓመት እቲ ሕጻን ምስ ዝሓመመ ኣባል ስድራቤት ብዝህልዎ ርክብ እዩ ዝመሓላለፍ። ብዘይካዚ፡ እቲ ሕማም ብዘይ መከላኸሊ ብዝግበር ጸታዊ ርክብ ከምኡውን ብደም፡ ማለት ንኣብነት ዘይጸረየ መራፍኦ ብምጥቃም ከመሓላለፍ ይኸእል። እታ ኣደ/ሕጻን ኣብ ዝሓምሉ እዋን፡ እቲ ሕጻን ሕዳር ተሰካሚ እቲ ሕማም ናይ ምዃን ዕድሉ ዝለዓለ (ኣስታት 95 %) እዩ። ሓደ በጽሒ ሰብ በቲ ሕማም እንተ ተላኪፉ ግን እቲ ሕማም ናብ ሕዳር ሕማም ዝቐየረሉ ዕድል ዝወሓደ (ኣስታት 3-5 %) እዩ። እቶም ሕዳር ሕማም ሀፕታይትስ ቢ ዘለዎም ሰባት፡ ምልክታት እቲ ሕማም ይሃልዎም ኣይሃልዎም ብዘየገድስ፡ ነቲ ሕማም ናብ ካልእ ሰብ ከመሓላለፍ ይኸእሉ እዮም።

ሀፕታይትስ ሲ ብኸመይ ይመሓላለፍ፤

ሀፕታይትስ ሲ ዝብሃል ዓይነት ወይቦ፡ ብደም ኣቢሉ እዩ ዝመሓላለፍ፤ ኣብ ገሊኡ ሃገራት ከኣ ካብ ደም ብእተሰርሐ ነገራት ከምኡውን ብናውቲ ሕክምና ከመሓላለፍ ይኸእል እዩ። ኣብ ኖርወይን ኣብ ዝበዝሕ ሃገራት ዓለምን እዚ ሕማም እዚ ዝመሓላለፈሉ መገዲ ብዘይጸረየ መራፍኦ እዩ። ብፍላይ ልዑል መጠን ሕሙማት ሀፕታይትስ ኣብ ዘለወን ሃገራት፡ እቲ ሕማም ካብ ኣደ ናብ ሕጻን ኣብ ግዜ ጥንሲ ወይ ሕርሲ ከመሓላለፍ ይኸእል እዩ። ብጸታዊ ርክብ ሳሕቲ ዝመሓላለፍ እኳ እንተ ኹን፡ የጋጥም እዩ።

ሀፕታይትስ ቢ ወይ ሲ ከይህልወካ ከትምርመር ዘሎካ ስለምንታይ ኢኻ፤

ምናልባት እቲ ሕማም እንተልዩካ ገና ኣመና ከይማዕበለ ኸሎ ሕክምና ምእንቲ ኸትረክብ፡ መርመራ ምግባርካ ኣገዳሲ እዩ። ብዘይካዚ፡ እቲ ሕማም እንተልዩካ ብመርመራ ምፍላጥካ፡ ንኸይተመሓላለፍ ጥንቃቄ ኸትገብር ይሕግዘካ እዩ። ጥንባት ሀፕታይትስ ቢ ከይህልወን መርመራ ይግበረለን እዩ። ብሕማም ሀፕታይትስ ሲ ክልከፉ ልዑል ተኸእሎ ዘለወን ደቂ ኣንስትዮ ኣብ መጀመርታ እዋን ጥንሲን ናይዚ መርመራ ኸገብራ ኣለወን። እቲ መርመራ ብወለንታኻ እዩ ዝግበር።

ምልክታት ሕማም ሀፕታይትስ ወይ ወይቦ እንታይ እዩ፤

እቲ ምልክታት ኣዘዩ ድኹምን ብቐሊሉ ዘይልለን እዩ፤ ከይሓመምካ ወይ ዝኹን ይኹን ምልክታት ሕማም ከየርኣኻ ድማ ንዓይኡ ዓመታት ተላኪፍካ ኸትጸንጽ ትኸእል ኢኻ። ገሊጻም ሰባት ከም ምልክታት ወይቦ (ኣዲንትን ቁርበትን ብጫ ምዃን)፡ ብርቱዕ ድኻም፡ ናይ ተምላስ ስምዒት፡ ናይ ከብዲ ቃንዛ፡ ሕብሩ እተቐየረ ቀልቀል፡ ደባን ሸንቲ ዝኣመሰለ ምልክታት ሕማም የርእዩ እዮም።

ብሀፕታይትስ ቢ ወይ ሲ ኸይትሓምም እንታይ ከትገብር ትኸእል፤

ብመርፍኦ ኣቢልካ እትወስዶ መድሃኒት ወይ ካልእ ነገራት እንተልዩ፡ ነዚ ዝኸውን ጽሩይ ናውትን መራፍኦን ምጥቃምካ ካብ ሀፕታይትስ ቢ ወይ ሲ ንርእስኻ ኸትከላኸለላ ይሕግዘካ እዩ። ኮንዶም ምጥቃም ከኣ ሀፕታይትስ ቢ ወይ ሲ ብጸታዊ ርክብ ኣቢሉ ንኸይሓልፈካ ይሕግዘካ። ንሀፕታይትስ ቢ ዝኸውን ከትባት ኣሎ፤ እቶም በዚ ሕማም እዚ ብቐሊሉ ከሓምሙ ዝኸእሉ ሰባት ከኣ ነዚ ናይ መከላኸሊ ከትባት ብናጻ ክረኽቡ ይኸእሉ እዮም። እቲ ከትባት ነቲ ሀፕታይትስ ቢ ምስ ዝሓመመ ሰብ ጸታዊ ርክብ ዝገብር ሰብ ኮን ንኸይልኦት ምስቲ ሕሙም ናይ ቀረባ ርክብ ዘለዎም ሰባት ክወሃብ ይኸእል እዩ። እቶም ሕዳር ሕማም ሀፕታይትስ ቢ ዘለዎም ሰባት ምስ ዘይተኸትበ ሰብ ጸታዊ ርክብ ዝገብሩ እንተ ኹይኖም፡ ኮንዶም ከጥቀሙ ኣለዎም።

ሀገራችን በህዝብ አደናቃ ሕጻን ናይ ምምሕራላፍ ኢጋጣሚ ንምንካይ፡ ነታ ኣደ ሕክምና ክወሃብ፡ ነቲ ሕጻን ክትባት ክወሃብ፡ እቲ ሕጻን ምስ ተወልደ ኣብ ውሽጢ 24 ሰዓት ኢሙኖግሎቢን ክወሃብ፡ ድሕሪኡ ኸኣ ኣብ ውሽጢ ዓመት ዕድሚኡ ካልእ 4 ክትባት ክወሃብ ይኸእል እዩ።

ሀገራችን ሲ ግን ክትባት የብሉን።

ሀገራችን ቢ ወይ ሲ እንተ ሓሚምካ እንታይ ሕክምና ክትረከብ ትኸእል፡

ኩሎም እቶም ሀገራችን ቢ ዝሓመሙ ወይ ሕዳር ሕማም ዘለዎም፡ ብኸኢላ ሓኪም እዚ ሕማማት መርመራ ይግበረሎም እዩ። ብሕማም ሀገራችን ቢ እተሸኸፉ ሰባት ነቲ ሕማም ኣብ ውሽጢ ሓደጅት ኣዋርሖ ከጥፍእዎ ይኸእሉ እዮም። ይኹን እምበር፡ እቶም ሕዳር ሕማም ሀገራችን ቢ ዘለዎም ሰባት ከቢድ ሕማም ጸላም ከብዲ ንምንካይ ሕክምና ኸግበረሎም ኣድላዩ እንተ ኹይኑን እዚ ሕክምና መዓስ ከም ዘድልዮምን ንምውሳን ኣዘውቲሮም መርመራ ደም ክገብሩ ኣለዎም። ከምዚ ዝሓመሰሉ ሕክምና ነቲ ቫይረስ ምሉእ ብምሉእ ዘወግዶ ሳሕቲ እዩ።

ሕማም ሀገራችን ሲ ኸም ዘለዎ እተፈልጠ ዝኹን ይኹን ሰብ ብእተኸእሎ መጠን ቀልጢፉ ብኸኢላ ኣቲ ሕማም ክምርመርን ሕክምና ክወስድን ኣለዎ ። ሕክምና ሂሳብ ሲ፡ ውጽኢታውን ውሑስን ብዙሕ ጎዳኢ ሳዕቤናት ዘይብሉን እዩ። ዕዉት ሕክምና ምስ እትገብር፡ ነቲ ቫይረስ ክተወግዶ ኺሕግዘካ ይኸእል እዩ። እንተ ኹን ግና እንደገና ንኺይትተሓዝ ኣይከላኸለልካን እዩ። ሀገራችን ሲ ዘለወን ጥኑሳት፡ ድሕሪ ጥንሲ ሕክምና ምእንቲ ኸግበረለን ኣብ ኣገልግሎት ጥዕና ብዘሎ ክኢላ ክትትል ክግበረለን ኣለዎ።

መርመራ፡ ሕክምና ከምኡውን ናይ ሕክምና ክትትል ብናጻ እዩ። እቲ ውጽኢት መርመራ ኣብቲ ናይ ኖርወይ መንበሪ ፍቓድ ናይ ምርካብ መሰልካ ኣሉታዊ ጽልዎ ኣይህልዎን ኢዩ።

ሀገራችን ኤ፡ ነድሪ ጸላም ከብዲ ኺሰዕብ ዚኸእል ኻልእ ቫይረስ እዩ። ሀገራችን ኤ ብዘይ ሕክምና ባዕሉ ዝጠፍእ እዩ። ሕዳር ሕማም ድማ ኣይከውንን እዩ። ሀገራችን ኤ እንተ ሓዘካ፡ ምሉእ ህይወትካ ኹብቲ ሕማም ናይ ምክልኻል ዓቕሚ ከተጥሪ ኢኻ። በቲ ሕማም ናይ ምልክፋ ልዑል ተኸእሎ ንዘለዎም ልዕሊ 1 ዓመት ዝዕድሚኦም ቁልዑን ንዓቢይትን ዝወሃብን ናይቲ ሕማም ለበዳ ኸጋጥም ከሎ ዝወሃብን ክትባት ሀገራችን ኤ ኣሎ። ገታይተስ ኤ ብእተበከለ ምግብን ማይን ከምኡውን ብደም ንኣብነት ብዘይጸረየ መራፍእ ኣቢሉ እዩ ዝመሓላለፍ። ሀገራችን ኤ ብጸታዊ ርክብ (ብብልዕቲን ብኣፍን ዝመሓላለፍ) እውን ክመሓላለፍ ይኸእል እዩ። ብፍላይ ከኣ ምስ ሰብኡት ጸታዊ ርክብ ብዝፍጽሙ ሰብኡት እዩ ዝመሓላለፍ።